

Viestintä ja kehitys -säätiön toimintakertomus 1.1.-31.12.2020

Viestintä ja kehitys -säätiö Vikes on journalistien ja media-alan säätiö, jonka perustehtävä on edistää sananvapautta sekä median moniarvoisuutta demokratian ja yhteiskunnallisen kehityksen perustana.

Säätiö perustettiin loppuvuodesta 2004 ja merkittiin patentti- ja rekisterihallituksen säätiörekisteriin 18.3.2005. Vikesin taustalla on 27 suomalaista journalistijärjestöä ja muuta viestintäalan yhteisöä.

Toiminta vuonna 2020

Vuonna 2020 Vikes on tarkoituksensa toteuttamiseksi tehnyt kehitysyhteistyötä kolmella mantereella ja seitsemässä maassa. Vikes jatkoi EU-rahoitteisen kehitysyhteistyöhankkeen toimeenpanoa Somaliassa ja viiden ulkoministeriön rahoittaman jatkohankkeen toteuttamista Somaliassa, Tansaniassa, Myanmarissa, Nepalissa ja Keski-Amerikassa (Nicaragua, El Salvador ja Honduras).

Kehitysyhteistyössä korostuivat journalistien ja muiden media-alan osaajien ammatillinen koulutus ja verkostoituminen, naistoimittajien aseman vahvistaminen sekä toimitusten itsenäisyyden ja omavaraisuuden tukeminen.

Tansanian yhteisöradioiden verkkoportaalin rakentamista tuettiin Unescon erillisrahoituksella. Lisäksi Nenäpäivä-säätiö rahoitti lastenohjelmien tuotannon käynnistämistä ja Anteeksianto-kampanjaa Somaliassa.

Suomessa Vikes jatkoi ulkoministeriön tukemaa globaalikasvatushanketta yhdessä Maailma.netin kanssa ja aloitteleville toimittajille uuden verkko-oppimateriaalin kestävästä kehityksestä. Lisäksi Vikes teki opetus- ja kulttuuriministeriön avustuksella tunnetuksi maailman lehdistönvapauden päivän kansainvälistä päätapahtumaa ja teemoja.

Vikes toteutti EU:n rahoittamaa Olen eurooppalainen -globaalikasvatushanketta viiden muun eurooppalaisen kansalaisjärjestön kanssa. Hankkeen puitteissa Vikes muun muassa koulutti nuoria toimittajia, käynnisti sosiaalisen median kampanjan ja jakoi avustuksia kolmelle järjestölle globaalikasvatustoimintaan (Suomen Somalia-verkosto, Rauhanliitto ja Helinä Rautavaaran etnografisen museon säätiö).

Syksyllä 2020 Vikes lanseerasi uuden Kehitysjournalismin palkinnon yhdessä Suomen Punaisen Ristin, Helsingin Sanomien Säätiön ja Journalistiliiton kanssa. Tammikuussa 2021 jaetun palkinnon voitti freelance-toimittaja Taina Tervonen jutullaan "Kadonneiden laiva".

Verkkoviestintä ja sosiaalinen media olivat Vikesin pääasialliset viestintäkanavat. Sosiaalisessa mediassa Vikesin seuraajamäärä kasvoi maltillisesti. Vuoden lopussa säätiöllä oli Facebookissa 2 936 ja Twitterissä 1 342 seuraajaa. Molemmissa oli kasvua reilun sadan ihmisen verran. Vikes palasi muutaman vuoden hiljaiselon jälkeen Instagramiin ja sai 297 seuraajaa.

Verkkosivuston lukijamäärä kasvoi selvästi. Vuodessa uniikkeja kävijöitä oli 22 305, kun edellisellä vuonna heitä oli 16 922. Etusivun jälkeen suosituinta sisältöä olivat Kehitysjournalismipalkinto, englanninkielinen sivu, yhteystiedot ja uutiset-osio. Vuoden aikana kirjoitetuista jutuista suosituin oli "Vikesin kumppanit vahvasti mukana kertomassa koronasta Somaliassa".

Toiminnan tuloksista kerrotaan tarkemmin myöhemmin julkaistavassa vuosiraportissa.

Vuotta 2020 leimasivat COVID-19-pandemian aiheuttama epävarmuus ja rajoitukset. Useat toiminnot viivästyivät, muuttivat muotoaan ja matkustaminen väheni. Suomeen ei myöskään voitu kutsua kumppaneiden edustajia vierailulle. Toisaalta vuoden aikana opittiin tuottamaan koulutuksia ja tapahtumia verkossa. Vikes myös tuki kumppaneidensa tekemää koronatiedotusta Tansaniassa ja Keski-Amerikassa.

Loppuvuodesta Vikes valmistautui hakemaan ulkoministeriön ohjelmatukea.

Vuoden lopussa saatiin päätökseen myös vuonna 2018 alkanut oikeusprosessi, jossa Somalian Journalistiliiton entinen pääsihteeri haastoi Vikesin oikeuteen Keniassa ja sittemmin Suomen markkinaoikeudessa NUSOJ-tavaramerkin väärinkäytöstä. Osapuolet pääsivät sopimukseen ja entinen pääsihteeri peruutti kanteensa Vikesiä vastaan. Suomen Journalistiliitto avusti Vikesiä prosessissa.

Hallinto ja talous

Vikesin toimintaa johtaa hallitus yhteistyössä toiminnanjohtajan kanssa. Huhtikuussa 2020 astui voimaan sääntömuutos, jonka myötä valtuuskunta lakkautettiin. Jatkossa Vikesin hallitus täydentää itse itseään. Vuoden 2020 hallituksen valitsi vuoden 2019 valtuuskunnan syyskokous.

Vuonna 2020 Vikesin hallitukseen kuului puheenjohtajan lisäksi yhdeksän jäsentä. Hallitus piti vuoden aikana viisi kokousta ja kaksi sähköpostikokousta.

Hallitus 1.1. – 31.12.2020

Aura Neuvonen, puheenjohtaja
Reeta Pöyhtäri, varapuheenjohtaja
Linus Atarah
Tiina Haapalainen
Mikko Ilkko
Sarri Kukkonen
Katri Nisula
Veera Pennanen
Outi Salovaara
Olli Ylönen

Hallitus käsitteli vuoden aikana säätiön kehitysyhteistyötä ja kotimaan toimintaa, taloutta, varainhankintaa ja toiminnan kehittämistä, päätti uusien sääntöjen rekisteröimisestä, hyväksyi Vikesin eettiset säännöt ja viestintä- ja vaikuttamissuunnitelman sekä päätti järjestöavustuksista.

Vikesin toiminnanjohtajana jatkoi Auli Starck. Henkilökuntaan kuului vuoden aikana yksi kokoaikainen ja viisi osa-aikaista työntekijää.

Peik Johansson, hankevastaava (Somalia EU ja UM ja Tansania)
Sanna Jäppinen, hankekoordinaattori (globaalikasvatus EU ja UM)
Kirsi Koivuporras-Masuka, hankekoordinaattori (globaalikasvatus EU ja tasa-arvo-hanke)
Kimmo Lehtonen, hankekoordinaattori (Keski-Amerikka)
Timo Mielonen (palkkatuki)
Esa Salminen, viestinnän asiantuntija

Vikesin toimintaan osallistui useita suomalaisia ja Suomeen muuttaneita toimittajia ja media-alan ammattilaisia, mikä mahdollisti heidän asiantuntemuksensa hyödyntämisen kehitysyhteistyössä ja sananvapauden edistämisessä.

Vikesin toimisto sijaitsi Hakaniemessä, osoitteessa Siltasaarenkatu 16, Journalistiliiton vuokralaisena. Vuonna 2020 Vikes muutti suurempiin tiloihin Journalistiliiton tilojen sisällä.

Kirjanpidosta vastasi Rva K. A. Koskisen Tili- ja Toimistopalvelu Oy. Tilintarkastajina toimivat Lotta Kauppila, KHT sekä hänen edustamansa tilintarkastusyhteisö Tilintarkastusrengas Oy.

Vikes on suomalaisten kehitysjärjestöjen kattojärjestön Fingon jäsen, Suomen Somalia-verkoston jäsenjärjestö sekä kansainvälisen Global Forum for Media and Development (GFMD) jäsen.

Rahoitus ja varainhankinta

Vikesin toimintaa on sen perustamisesta saakka rahoitettu pääosin Suomen julkisista kehitysyhteistyövaroista. Vikes on yksi eniten ulkoministeriön hanketukea saavista järjestöistä. Kesällä 2020 varmistui ulkoministeriön rahoitus Vikesin kolmelle kehitysyhteistyöhankkeelle vuosille 2021–2024. Vikes on onnistunut myös saamaan toiminnalleen EU-rahoitusta viime vuosina merkittävän määrän.

Suomen Journalistiliitto ja muut Vikesin taustayhteisöt ovat keskeisiä hankkeiden vaatiman omarahoituksen kartuttajia. Muita merkittäviä rahoittajia vuonna 2020 olivat Nenäpäivä-säätiö ja Oskar Öflundin säätiö. Yhteistyökumppaneista Suomen Lähetysseura ja Fingon Powerbank-hanke tukivat yksittäisiä Vikesin toimintoja.

Vikes sai lahjoituksia toimintaansa yhteensä 61 947 euroa.

Lahjoituksia kerättiin yleisöltä Poliisihallituksen rahankeräysluvalla (keräyslupa RA/2019/890 voimassa 08.01.2020–31.01.2022 Suomessa, Ahvenanmaata lukuun ottamatta).

Lähipiiritoimet

Säätiölaki edellyttää, että säätiön toimintakertomus sisältää tiedot säätiön suppeaan lähipiiriin annetuista avustuksista, kokonaan tai osittain vastikkeettomista taloudellisista eduista sekä muista lähipiirin kanssa tehdyistä taloudellisista toimituksista. Tiedoista on käytävä ilmi lähipiirisuhteen luonne, kuvaus toimituksista tai eduista sekä toimien tai etujen raha-arvo. Lisäksi on annettava tiedot suppeaan lähipiiriin kuuluville annetuista rahalainoista, vastuista ja vastuusitoumuksista.

Vikesin toiminnan luonteen vuoksi säätiön lähipiirille ei myönnetä avustuksia eikä taloudellista etua, vaan toiminta kohdistuu kehitysyhteistyö- ja globaalikasvatushankkeiden toteuttamiseen sekä niistä viestimiseen. Säätiön lähipiirille ei annettu osittain tai kokonaan vastikkeettomia etuja. Kaikki lähipiirin kanssa tehdyt taloudelliset toimet olivat vastikkeellisia.

Säätiön hallituksen tai valtuuskunnan jäsenille ei maksettu kokouspalkkioita, ainoastaan kulukorvauksia (yhteensä 729,05 euroa). Säätiön toiminnanjohtajalle maksettu palkka, mukaan lukien lakisääteiset sivukulut ja luontoisedut, oli yhteensä 67 403,46 euroa. Muita palkkoja ja palkkiota sivukuluineen maksettiin 265 478,14 euroa. Säätiön toimitila vuokrattiin markkinahintaan taustayhteisöön lukeutuvalta Suomen Journalistiliitolta (vuokra yhteensä 8 639,56 euroa).

Lähipiirille ei annettu rahalainoja, vastuita tai vastuusitoumuksia.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä ja siihen vaikuttavista seikoista

Median toimintavapaus, sananvapaus ja kansalaisyhteiskunnan tila ovat kaventuneet eri puolilla maailmaa. Suomen asema yhtenä lehdistönvapauden kärkimaana luo kysyntää myös Vikesin asiantuntemukselle ja toiminnalle. Vuoden 2020 kansainvälisen lehdistönvapausindeksin mukaan tilanne huononi lähes kaikissa Vikesin toimintamaissa. Vapaan median rajoittaminen ja turvallisuusuhat näkyivät myös Vikesin ja sen kumppaneiden toiminnassa ja voivat hankaloittaa yhteistyötä jatkossa. Esimerkiksi Nicaraguassa astui voimaan laki, joka velvoittaa ulkomaista rahoitusta saavat toimijat rekisteröitymään ulkomaisiksi agenteiksi.

COVID-19 pandemian luoma epävarmuus vaikuttaa Vikesin toimintaan myös tulevana vuonna, ja toimintaa sopeutetaan tilanteen vaatimalla tavalla.

Vikesin toimintaa on rahoitettu lyhytaikaisella hankerahoituksella, mikä on rajoittanut mahdollisuuksia organisaation kehittämiseen. Myös oman varainhankinnan taso asettaa rajat toiminnan kasvattamiselle. Toiminnan pitkäjänteisyyden vahvistamiseksi Vikes osallistui syksyllä 2020 ulkoministeriön ohjelmatusien haun ensimmäiselle kierrokselle. Vikes osoittautui hakukelpoiseksi ja osallistuu keväällä 2021 ohjelmatusien toiselle kierrokselle. Hakua varten Vikes laatii ensimmäisen kehitysyhteistyöohjelmansa, joka kokoaa yhteen eri maanosissa ja eri kumppaneiden kanssa toteuttavat hankkeet yhdeksi kokonaisuudeksi. Ohjelmalla pyritään luomaan lisää synergioita ja yhtenäisyyttä eri toimintojen välille sekä lisäämään työn tuloksellisuutta. Samalla ohjelma antaa mahdollisuuden organisaation vahvistamiseen.

Vikesin hankkeet vuonna 2020

Globaalikasvatus- ja viestintähankkeet Suomessa

Hanke	Rahoittaja	Kumppanit	Budjetti 2020	Toteutuneet kulut 2020
Olen eurooppalainen I Am European – Migration Stories & Facts for the 21st Century	EU	MTÜ Mondo, Viro (hankkeen vetäjä) PIN – People in Need, Tšekki & Slovakia Migration Matters, Saksa CEO – Center for Citizenship Education, CCE, Puola VURR Digital, Viro	285 088€	243 800€
Tulevaisuuden toimittajat	UM/VGK	Maailma.net Laajasalon opisto Voionmaan koulutuskeskus	101 337€	96 285,43€
UNESCO:n World Press Freedom Conferencen sivutapahtuman suunnittelu ja toteutus	OKM		17 800€	15 781€

Kehitysyhteistyöhankkeet

Hanke	Rahoittaja	Kumppanit	Budjetti 2020	Toteutuneet kulut 2020
Keski-Amerikka: Itsenäisen median alueellinen tukihanke Nicaraguassa	UM	El Faro (El Salvador) Onda Local (Nicaragua) Centro Humboldt (Nicaragua)	135 634€	115 566€
Myanmar: Yangonin elokuvakoulun kolmosvaihe - elokuvantekoa edistyneille	UM	Yangon Film School	272 511€	260 689€
Nepal ja Tansania: Tasa-arvo toimituksiin - Naistoimittajien aseman vahvistaminen	UM	Centre for Investigative Journalism (CIJ), Nepal Media Institute of Southern Africa MISA Tanzania Tanzania Media Women's Association (TAMWA) The Media Council of Tanzania (MCT)	131 282€	131 282€

Tansania: Maaseutuyhteisöjen voimauttaminen yhteisömedian avulla	UM	Mtukwao Community Media Tanzania Development Information Organization (TADIO)	153 140€	98 669€ + 14 500€ muuta rahoitusta
Tansania: Tanzania community radio platform project	UNESCO	Tanzania Development Information Organization (TADIO)	32 778€	32 794€
Somalia: Sananvapauden, journalismin ja julkisen palvelun tukeminen	UM	Somalian journalistiliitto FESQJ Somalian viestintäministeriö Somalian kansallistelevio SNTV	244 470€	95 532€
Somalia: Better journalism through increased professionalism of Somali media	EU	Somalian journalistiliitto FESQJ Somalian kansallistelevio SNTV	107 239€	105 931€

Toimintakertomus on hyväksytty Vikesin hallituksen kokouksessa 9.4.2021